

КЛЮЧОВЕ ЗАПИТАННЯ

Що допомагає українцям зберігати загальнонаціональну єдність, незважаючи на регіональні відмінності?

Основні поняття, ідеї: регіоналізм, регіональна ідентичність, історична пам'ять, сепаратизм, соборність, консолідація

ЗАВДАННЯ ► Джерела 1–2

- ★ Пригадайте основні віхи історії Правобережної та Лівобережної України у XIX–XX ст. У чому полягають особливості їх історичного розвитку?
- ★ Роздивіться уважно політичні карикатури (Джерело 1). Яку проблему піднімають у них автори? Що, на їх думку, створює розкол в українському суспільстві?
- ★ Ознайомтеся з думкою історика Вікторії Середи (Джерело 2). Назвіть певні історичні події та діячів, які найбільше асоціюються саме з цими регіонами. Наскільки вони вплинули на долю цілої України? Чи можна вважати їх значення загальнонаціональним? Відповідь обґрунтуйте

► 1. Карикатури

ОДВІЧНЕ УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ

Політична карикатура. Автор І. Бегук

[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://igorvet.livejournal.com/>

Політична карикатура.
Автор М. Златковський

[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/2207680.html>

► 2. Погляд дослідника. Вікторія Серета

Протягом десятиліття 1994-2004 регіони Львова і Донецька все ще не мали єдиного бачення минулого, яке б поділялося в обох регіонах. Існували не тільки очевидні розбіжності у святах, але й в їх інтерпретаціях. Більше того, акцентовані в обох [регіональних] газетах [«Високий замок» (Львів) та «Донецкие новости» (Донецьк)] свята та вшанування сильно прив'язані до регіонального історичного досвіду та пам'яті. Така настанова підсилює відмінності у політичних орієнтаціях, а не усуває їх. Так відзначення різних свят у Львові та Донецьку формує відчуття приналежності, спільності та солідарності поміж мешканцями кожного з цих регіонів, але відмежовує їх від тих, хто не поділяє такого ж досвіду та пам'яті.

Sereda V. Regional Historical Identities and Memory // Україна Модерна. Спец. випуск. Львів — Донецьк: соціальні ідентичності в сучасній Україні. — 2007. — С. 179–180.

► 3. Фотодокумент

*Демонтаж
пам'ятника
В. Леніну у Львові,
19 вересня 1990 р.*

[Електронний ресурс]. —
Режим доступу:
[http://map.lviv.ua/
statti/senyk.html](http://map.lviv.ua/statti/senyk.html)

*Пам'ятник жертвам
Голодомору у Харкові,
відкритий 29 листопада
2007 р. Перебував під загрозою
руйнування до серпня 2011 р.*

[Електронний ресурс]. — Режим
доступу: [http://www.pravda.com.ua/
news/2011/08/22/6520191/](http://www.pravda.com.ua/news/2011/08/22/6520191/)

ЗАВДАННЯ ► Джерела 3–4

★ Уважно роздивіться світліни (Джерело 3). Поміркуйте, чому місцева влада вважає за потрібне чи можливе демонтувати або занедбувати певні пам'ятники? Про що свідчить таке ставлення?

★ Чому мешканці певних регіонів учиняють акти вандалізму, плюндруючи меморіали пам'яті про певні історичні події (Джерело 4)? Поміркуйте, чому саме ці пам'ятники зазнали наруги у цих регіонах? Чи відомі вам випадки плюндрування пам'ятників у вашому місті/селі? Як це можна пояснити?

► 4. Фотодокументи

Фрагмент меморіалу битви під Крутами 1918 р. відкритого 25 серпня 2006 р. у с. Пам'ятне Чернігівської обл. Наслідки акту наругу 21 травня 2007 р.

[Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Меморіал_пам'яті_героїв_Крут

Фрагмент Монуумента слави «Переможцям над фашизмом», відкритого у Львові у 1970 р. Наслідки акту наругу 8 грудня 2010 р.

[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.istpravda.com.ua/short/2010/12/8/8118/>

► 5. Пам'ятники

Пам'ятник «Жителям Луганщини, загиблим від рук карателів-націоналістів з ОУН-УПА», відкрито в Луганську 8 травня 2005 р. Автори М. Можаяєв, В. Голенко, В. Тихонов

Пам'ятник «Жертвам комуністичних злочинів», відкрито у Львові 8 листопада 1997 р. Автори П. Штаєр, Р. Сивенький

ЗАВДАННЯ ► Джерела 5–6

- ★ Уважно роздивіться світлини нових пам'ятників у Луганську та Львові (Джерело 5). Що вони повідомляють про історичну пам'ять мешканців цих регіонів? Які події, факти минулого громади цих міст засуджують?
- ★ Ознайомтеся з результатами соціологічного дослідження про найбільш популярні свята, які відзначають мешканці Львова та Донецька (Джерело 6). Які історичні події є центральними для історичної пам'яті мешканців двох міст? Які свята об'єднують львів'ян та донеччан? Чому?

► 6. Мовою цифр

Які з перерахованих свят ви відзначаєте?	Львів,%	Донецьк,%
Новий рік	90.8	97.5
Різдво, Великдень	98.0	92.8
23 лютого (День радянської армії)	13.3	66.8
8 березня (Міжнародний жіночий день)	64.5	91.6
9 березня (День народження Т.Г.Шевченка)	32.0	6.0
1 травня (Міжнародний день солідарності трудящих)	9.0	65.8
9 травня (День Перемоги)	33.8	89.5
День матері (друга неділя травня)	67.8	12.2
28 червня (День Конституції України)	47.5	29.0
30 червня (День проголошення незалежності України у 1941 р.)	18.0	6.3
24 серпня (День незалежності України)	78.5	44.0
1 листопада (День ЗУНР)	24.3	1.8
7 листопада (День Жовтневої соціалістичної революції)	3.5	30.0

За матеріалами дослідження «Львів-Донецьк: соціологічний аналіз групових ідентичностей та ієрархій соціальних лояльностей» (1994, 1999, 2004). — Серєда В. Регіональні виміри українського соціуму: історичне минуле і національні ідентичності // Агора. Україна — регіональний вимір. Вип. 3. — К., 2006. — С. 31–32.

► 7. Дані соціологічного дослідження

Діячі, які відіграли найбільш позитивну та найбільш негативну роль в історії України (в оцінці мешканців Львова і Донецька)

	Історичний герой		Історичний антигерой	
	Львів	Донецьк	Львів	Донецьк
1	Юценко	Хмельницький	Кучма	Юценко
2	Хмельницький	Янукович	Сталін	Тимошенко
3	Грушевський	Шевченко	Янукович	Кучма
4	Чорновіл	Кравчук	Ленін	Мазєпа
5	Мазєпа	Грушевський	Мєдведчук	Бандєра
6	Тимошенко	Сталін	Кравчук	Кравчук
7	Шевченко	Кучма	Катєрина II	Сталін
8	Володимир Вєл.	Лєнін	Гітлєр	Гітлєр
9	Бандєра	Хрущєв	Пєтро I	Горбачєв
10	Кравчук	Лєся Українка	Хрущєв	Лазєренко

За матеріалами дослідження «Львів-Донецьк: соціологічний аналіз групових ідентичностей та ієрархій соціальних лояльностей» (1994, 1999, 2004). — Sereda V. Regional Historical Identities and Memory // Україна Модєрна. Спец. випуск. Львів — Донецьк: соціальні ідентичності в сучасній Україні. — 2007. — С. 185-186.

► 8. Пам'ятники

Пам'ятник Й. Сталіну у Запоріжжі, відкритий у травні 2010 р.

Пам'ятник С.Бандері в Івано-Франківську, відкритий 1 січня 2009 р.. Автор М.Посікіра.

► 9. Мовою цифр

Ставлення до встановлення пам'ятників Йосипу Сталіну в містах України, %

	Захід	Центр	Південь	Схід	Вся Україна
Позитивно	6.3	7.6	17.2	9.8	9.6
Негативно	76.0	54.4	37.1	57.0	56.7
Байдуже	8.6	26.4	22.8	17.5	19.5
Важко відповісти	9.1	11.6	22.9	15.7	14.2

Дослідження проведене соціологічною службою Центру Разумкова 14–21 квітня 2010 р. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.razumkov.org.ua/ukr/poll.php?poll_id=547

ЗАВДАННЯ ► Джерела 6–10

- ★ Ознайомтеся з переліком історичних героїв та анти-героїв для львів'ян та донеччан (Джерело 7). Яким чином ці особистості пов'язані із певними історичними подіями (Джерело 6).
- ★ Розгляньте світлини пам'ятників в Запоріжжі та Івано-Франківську (Джерело 8). Які періоди історичного минулого вони репрезентують? Що прагнуть засвідчити громади цих міст, встановлюючи пам'ятники певним історичним діячам на своїй території?
- ★ Чому нині у жодному регіоні більшість населення не схвалює встановлення пам'ятників Йосипу Сталіну (Джерело 9)? Подумайте, чому частині опитаних було складно відповісти на запитання анкети, а іншим було байдуже?
- ★ Чому саме у Галичині та на Волині відбувається масове встановлення пам'ятних знаків на вшанування визвольних змагань ОУН та УПА (Джерело 10)? Чому подекуди мешканці змінюють назви та значення пам'ятників минулої епохи?

► 10. Погляд дослідника. Андрій Портнов

*Пам'ятник воїнам
радянської армії
у с.Славське Львівської обл.
Фото О. Кісь*

Наприкінці 1980-х — на початку 1990-х років, в умовах розпаду СРСР заборонена пам'ять про підпілля та репресії вийшла на поверхню і стала одним із символів дерадянізації міського та сільського простору Галичини і Волині. Саме у цих двох регіонах за ініціативою місцевих громад почалося масове встановлення пам'ятників воїнам УПА та провідникам націоналістичного руху, насамперед, Степанові Бандері. Пострадянська канонізація Бандери є прикладом зовнішнього розриву з радянським ідеологічним каноном (в якому Бандера був головним антигероєм). Але за стилістикою виконання монументи Бандери дуже нагадують пам'ятники радянським генералам або героям-комсомольцям: постамент високий, герой — зосереджений і певний себе, його слава — безсумнівна <...> Проте у Галичині, поруч із масовим зведенням меморіалів націоналістичному підпіллю, пам'ятники радянським солдатам не демонтували й не піддавали вандалізму. Їхня дерадянізація та адаптація до нових умов нерідко відбувалася шляхом добудови скульптури Божої Матері, яка оплакує полеглих.

Портнов А. Українські образи Другої світової війни. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zaxid.net/home/showSingleNews.do?ukrayinski_obrazi_drugoyi_svitovoyi_viyuni&objectId=1235328

ЗАВДАННЯ ► Джерела 11–13

★ У чому бачить дослідник причини збереження міцних регіональних ідентичностей в Україні (Джерело 11)? Поміркуйте, яким чином можна було б зменшити ці відцентрові тенденції?

★ Проаналізуйте уявлення про батьківщину серед мешканців Донбасу (Джерело 12). Про що свідчить такий розподіл?

★ Спираючись на дані опитувань мешканців Львова та Донецька (Джерело 13) спрогнозуйте, яка частина діаграми (Джерело 12) з часом зростатиме, а яка — зменшуватиметься. Чому?

► 11. Погляд дослідника. Людмила Павлюк

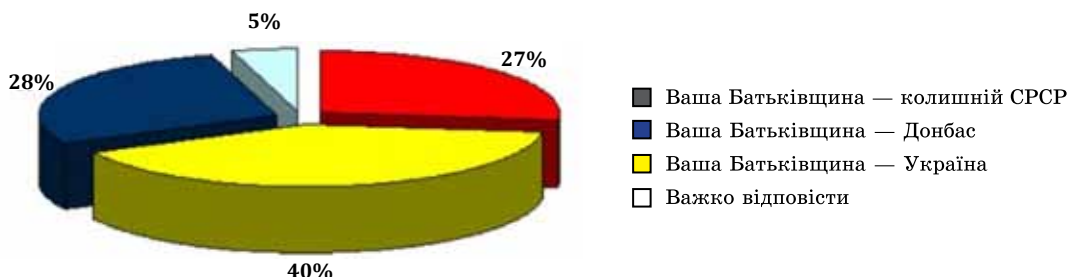
Історико-культурний чинник відцентрових тенденцій у сучасному українському суспільстві пов'язаний з історичними відмінностями регіональних доль. Якщо історична тожсамість Галичини оперта на культурну пам'ять та досвід Австро-Угорської імперії, на сході ідентичність формувалася переважно під впливом політики Російської імперії. Фантомний біль колишньої належності до різних культурних центрів на заході і сході працює і донині як невидима ментальна сила тяжіння, яка задає напрям процесів ідентифікації та їх раціональних обґрунтувань.

Павлюк Л. Екстремі сепаратизму та ідеології соборності: історичні підстави, політичні форми і дискурсивні фрейми // Агора. Подолання розбіжностей — розвиток особливостей. Вип. 4. — Київ: Стилюс, 2006. — С. 119.

► 12. Соціологічне дослідження

Розподіл відповідей на запитання «Що для вас є Батьківщиною?» серед жителів Донбасу.

За даними соціологічного дослідження Інституту соціальних досліджень і політичного аналізу влітку 2005 р. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=11106

► 13. Мовою цифр

Ставлення мешканців Львова та Донецька до тези «Мій регіон має спільну долю з рештою України», %

	Львів			Донецьк		
	1994	1999	2004	1994	1999	2004
Повністю, або частково погоджуються	89,9	94,3	97,5	70,9	86,6	74,2
Не могли відповісти точно	6,5	1,7	0,3	23,2	5,0	9,0
Повністю, або частково не погоджуються	3,6	4,0	2,2	5,9	8,4	16,8
%	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Кількість опитаних	386	418	393	422	357	376

Черниш Н., Маланчук О. Динаміка ідентичностей мешканців Львова і Донецька: компаративний аналіз (1994–2004 рр.) // Україна Модерна. Спец. випуск. Львів–Донецьк: соціальні ідентичності в сучасній Україні. — 2007. — С. 89–90.

ЗАВДАННЯ ► Джерела 14–16

★ Пригадайте події Помаранчевої революції 2004 р. та роздивіться політичний плакат та політичну карикатуру (Джерела 14 і 15). На яку проблему вказують обидва малюнки? Як політичні протистояння впливають на порозуміння між мешканцями різних регіонів?

★ Як співвідносяться усвідомлення регіональних відмінностей та почуття регіональної толерантності/нетерпимості у різних регіонах України (Джерело 16)

► 14. Плакат

*«Чорний PR»
передвиборчої
президентської
кампанії 2004 р.*

► 15. Карикатура

*Політична карикатура
передвиборчої
президентської
кампанії 2004 р. Автор
О.Кустовський*

► 16. Соціологічне дослідження рівня регіональної толерантності в Україні

Для вимірювання регіональної толерантності респондентам ставили серію запитань, першим з яких було питання про існування в Україні таких регіонів, в яких політичні погляди більшості мешканців кардинально відрізняються від поглядів самого респондента.

Для 44% респондентів таких регіонів не існує. Ще 26% не змогли відповісти. У решті випадків найчастіше згадували Галичину — 11%, Донбас — 7%, і Буковину — 5%. На Заході України серед респондентів, які змогли визначити «регіон-антагоніст», на частіше згадували Донбас — 18%, а на Півдні та Сході — Галичину — 14% і 21%, і Буковину — 5% і 7%.

Загалом, можна говорити про певне зростання регіональної толерантності серед мешканців Західної України по відношенню до мешканців Південного Сходу. Головна відмінність між Півднем і Сходом України простежується в тому, що для Сходу більш характерна тенденція до

відчуття відмінностей між регіонами загалом, при більш поміркованій адресній регіональній нетерпимості. Водночас для Півдня, навпаки, схильність до диференціації регіонів знизилась, але нетерпимість конкретно до Західного регіону помітно зросла.

За даними соціологічного дослідження рівня регіональної толерантності в Україні, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології та Інститутом прав людини, лютий–червень 2011 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/rus/articles/2011/07/19/6397197/>

ЗАВДАННЯ ► Джерела 17–18

★ Які головні причини існування та фактори посилення сепаратистських настроїв на території України (Джерело 17). Чи відомі вам регіони, де особливо поширені ідеї сепаратизму? Чому?

★ Пригадайте, коли і за яких обставин півострів Крим став частиною України. Уважно роздивіться світлину з урочистого мітингу (Джерело 18). Які ідеї пропагують організатори? Порівняйте їх із діяльністю «Народного фронту «Севастополь - Крим - Росія» (Джерело 19).

★ Як подібні заходи позначаються на консолідації українського суспільства?

★ Які чинники сприяють розпалюванню сепаратистських настроїв серед мешканців АР Крим сьогодні?

► 17. Погляд дослідника. О. Білозерська

Головна властивість сепаратизму, який може бути національний і/або релігійний, — він завжди веде до послаблення, а згодом і до руйнації держави, і виникає, якщо держава, її центральна влада недостатньо сильні. Крім слабкої центральної влади, об'єктивними причинами сепаратизму є різноманітні історичні й національні передумови і — головне — майже завжди сепаратистські настрої у країні підігриваються саме ззовні. На руку цим зовнішнім силам грають і деякі політики, які іноді починають змагатися між собою у яскравості й безкомпромісності заяв, але навіть представники тих політичних сил, які начебто підтримують сепаратизм, насправді його не хочуть і використовують лише як метод тиску на центральну владу з метою досягнення певних політичних та економічних цілей.

Білозерська О. Сепаратизм в Україні: наскільки це небезпечно? // Украинские Итоги, квітень 2008. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://bilozerska.livejournal.com/64546.html>

► 18. Фотодокумент

Мітинг з нагоди 66-ї річниці визволення Криму від німецьких окупантів у м. Сімферополі 13 квітня 2010 р.

«Русское единство» — дорогами победы // Информационное агентство «Русский Крым», 14.04.2010. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ruscrimea.org/avtorskie/4570-dorogami-pobedy-v-stolicu-kryma.html>

► 19. Із повідомлення в ЗМІ.

Газета «День» 10 березня 2011 року

Днями Апеляційний суд Криму визнав винними активістів так званого «Народного фронту «Севастополь — Крим — Росія» В.Под'ячого та С.Клюєва в сепаратизмі, тобто в зазіханні на територіальну цілісність України шляхом публічних виступів та прес-конференцій. Їх засуджено на три роки позбавлення волі за ст. 110 ч. 2 КК України «Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України» <...> Історія цієї судової справи розпочалася восени 2008 р., коли лідер «Народного фронту «Севастополь — Крим — Росія» подав позов до Окружного адміністративного суду АРК, вимагаючи скасувати чинну Конституцію АРК, згідно з якою Крим є територією України.

Семена М. Покараний сепаратизм // День, №41, четвер, 10 березня 2011. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/893>

ЗАВДАННЯ ► Джерела 20–21

★ Дізнайтеся про походження та значення слова «русин». Як змінився його смисл у контексті політичної діяльності сучасних сепаратистських угруповань на Закарпатті (Джерело 20)? Проти чого застерігають учасники пікету (Джерело 21)? В чому полягає загроза розпалювання сепаратистських настроїв на Закарпатті?

Сойм підкарпатських русинів. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Сойм_підкарпатських_русинів

► 20. Довідка. Асоціація русинських організацій Закарпаття

Асоціація русинських організацій Закарпаття «Сойм підкарпатських русинів» — сепаратистська громадська організація, що діє в Закарпатській області, створена у 2000 р. З 2005 р., відколи Сойм очолив Дмитро Сидор (священник УПЦ МП), його діяльність активізувалася. 7 березня 2007 р. Закарпатська обласна рада визнала русинів окремим етносом на території Закарпаття. 25 жовтня 2008 р. другий європейських конгрес підкарпатських русинів проголосив створення «республіки «Подкарпатська Русь», вибрав уряд і склав «Акт проголошення русинської державності». Прийнято ультиматум до Закарпатської обласної ради з вимогою проголосити автономію Закарпаття до 1 грудня 2008 р. За фактом сепаратистської діяльності «Сойму підкарпатських русинів» СБУ порушила проти Д. Сидора кримінальну справу в зв'язку з «зазіханнями на територіальну цілісність України».

► 21. Фотодокумент

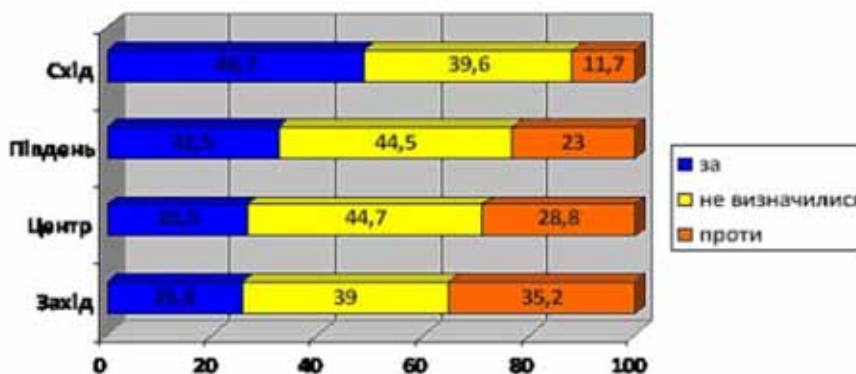
Пікет проти сепаратизму на Закарпатті біля Секретаріату Президента у Києві, 2009 р.

Електронний ресурс. — [Режим доступу]: <http://bilozerska.livejournal.com/64546.html>

► 22. Мовою цифр

Ставлення громадян України до перспектив створення регіональних парламентів та регіональних урядів, %

Опитування Інституту соціології НАН України, проведене в квітні-травні 2009 р. — Зоткін А. «Рішення не прийняте, або Владна несаможостійність на місцях». — 20 жовтня 2010. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://dialogs.org.ua/project_ua_full.php?m_id=20059

ЗАВДАННЯ ► Джерела 22–25

* Проаналізуйте результати опитування щодо ідеї федералізації України (Джерела 22 і Про переважання яких настроїв в українському суспільстві вони свідчать?

* Про що свідчать тенденції, які спостерігаються в ідентичності мешканців Львова та Донецька (Джерело 24)? Які перспективи таких змін?

* Проаналізуйте дані таблиці (Джерело 25) та з'ясуйте, які саме ідентичності є найбільш важливими для мешканців різних регіонів.

► 23. Дані соціологічного дослідження. 2011 р.

За результатами опитування на проєкті «ЛІГА-Рейтинги», його учасники не підтримують федералізацію України. 63% тих, хто проголосував, висловились проти федералізації, 34% висловились за такий розвиток подій, 3% — байдужі.

Електронний ресурс. — [Режим доступу]: <http://news.liga.net/news/N1120737.html#.Tmzn9ex9sf5>

► 24. Погляд дослідника. Наталія Черниш

Найбільш істотною для обтяженого радянською спадщиною українського суспільства є тенденція до зникання «радянської ідентичності», посилення української та релігійної ідентичностей. Це свідчить про остаточне прощання з комуністичним минулим та його взірцями ідентичності. З плином часу виразно полярні настрої

поступаються місцем поміркованішим в обох містах. Усі тенденції і зміни дають підставу говорити про повільний, але сталий процес поступового нівелювання відмінностей між взірцями ідентичності пересічних львів'янина і донеччанина, насамперед молоді в обох містах. Таке зближення є доброю підставою для помірковано оптимістичної візії майбутнього розвитку країни як окремої політичної одиниці, а також для формування новітньої української політичної нації у сенсі кордонів і громадянства.

Адаптовано за: Черниш Н., Маланчук О. Динаміка ідентичностей мешканців Львова і Донецька: компаративний аналіз (1994–2004 рр.) // Україна Модерна. Спец. випуск. Львів — Донецьк: соціальні ідентичності в сучасній Україні. — 2007. — С. 91.

► 25. Мовою цифр

ДЕСЯТЬ НАЙВАЖЛИВІШИХ ІДЕНТИЧНОСТЕЙ
(в дужках- відсотки респондентів, які їх обрали)

Україна загалом	Центр	Захід	Схід	Південь
Громадянин(ка) України (67,9)	Українець(ка) (74,4)	Громадянин(ка) України (84,5)	Мешканець свого міста (49,8)	Громадянин(ка) України (69,7)
Українець(ка) (64,1)	Громадянин(ка) України (70,8)	Українець(ка) (82,7)	Громадянин(ка) України (46,3)	Українець(ка) (58,1)
Жінка (46,3)	Жінка (47,4)	Жінка (45,0)	Жінка (43,7)	Мешканець свого міста(52,1)
Мешканець свого міста (45,6)	Мешканець свого міста (45,1)	Чоловік (36,2)	Українець(ка) (39,5)	Православний(на) (50,9)
Чоловік (38,8)	Чоловік(38,7)	Православний(на) (34,9)	Чоловік(38,1)	Жінка (48,1)
Православний(на) (37,8)	Православний(на) (33,8)	Молодий(а) (33,6)	Житель мого регіону (32,1)	Чоловік (41,2)
Молодий(а) (33,5)	Молодий(а) (33,6)	Мешканець свого міста (33,1)	Православний(на) (30,0)	Молодий(а) (37,8)
Житель мого регіону (29,9)	Житель мого регіону (31,3)	Греко-католик(чка) (31,0)	Молодий(а) (27,9)	Житель мого регіону (29,4)
Пенсіонер(ка) (25,9)	Старшого віку (27,6)	Житель мого регіону (25,8)	Пенсіонер(ка) (25,8)	Пенсіонер(ка) (25,1)
Старшого віку (23,1)	Пенсіонер(ка) (26,2)	Пенсіонер(ка) (25,8)	Робітник(ця) (21,6)	Робітник(ця) (22,8)

Грицак Я. Про природу регіоналізму в Україні. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zaxid.net/blogs/showBlog.do?pro_prirodu_reionalizmu_v_ukrayini&objectId=1101773

► 26. Акція «Різдво Разом!»

«РІЗДВО РАЗОМ!» — щорічна всеукраїнська акція, яка започаткована та проводиться переважно силами Львівського національного університету ім. Івана Франка та Українського католицького університету (за підтримки інших ВНЗ м.Львова) від 2005 р. У рамках акції тисячі студентів і старшокласників з південних та східних регіонів України мають можливість відсвяткувати Різдвяні свята в родинному колі мешканців Львівської, Тернопільської, Івано-Франківської областей, ознайомитися з місцевими традиціями та культурою.

[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.fri.net.ua/node/2263> <http://zik.ua/ua/news/2006/01/12/29241> <http://www.civicua.org/news/view.html?q=89040>

ЗАВДАННЯ ► Джерела 26–28

- * Чи чули ви про акцію «Різдво разом» (Джерело 26)? У чому суть подібних заходів?
- * Які почуття пережили учасники акції з різних регіонів під час безпосереднього спілкування (Джерела 27 і 28)?
- * Які ще спільні традиції об'єднують усіх мешканців України?

► 27. Свідчення очевидця. о. Борис Гудзяк, ректор Українського католицького університету

Акція «Різдво разом» принесла непередбачувані плоди. Особиста зустріч молодих людей зі Сходу і Заходу долатиме всі можливі бар'єри — регіональні, мовні, конфесійні. Ми надіялися, що гості зі Сумщини, Донецька, Кривого Рогу, Луганська, Харкова глибоко переживуть прихід Христа у Різдві та українські святкові традиції. Але було несподіванкою, наскільки глибоко ми самі, організатори акції «Різдво разом», громади і сім'ї, які гостили гостей зі Сходу, пережили цю зустріч. Не один з нас по-новому збагнув, в який спосіб культурні традиції Різдва можуть бути втіленням Благі Вісті про близькість до людей. Ці традиції стали для нас особливо чіткими, коли ми бачили їх у відблиску очей наших братів і сестер зі Сходу. Ще ніколи так цілісно та радісно наша університетська спільнота не гуртувалася довкола такого прекрасного заклику до миру і радості, який характеризує християнське Різдво.

«Різдво разом» як невід'ємна частка національного відродження. 18 січня 2005. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rr.lviv.ua/news.php?item=602>

► 28. Свідчення очевидця. Марина Чубенко, студентка з Луганська

Ми жили... по чужих родин, але наприкінці ці родини перестали бути чужими. Нас запросили, щоб поспілкуватися, щоб довести, що Схід і Захід — разом насправді <...>. Я навіть спеціально розмовляла російською мовою, щоб на власному досвіді перевірити правдивість наших байок про батьківщину Бандери. І мене приємно вражало, коли люди на вулиці переходили теж на російську мову, виказуючи свою повагу до нас, гостей зі Сходу України. «Ви з Луганська?... Дуже приємно, що ви зібрались приїхати до нас... Якщо вам легше, можете розмовляти російською... Нам з вами ділити нічого...» Нам з вами ділити нічого... Ця фраза об'єднує Схід і Захід, бо я її чула, як у себе на батьківщині, так і на Львівщині. І одразу ж в голові виникає запитання: «А кому є що ділити? Кому вигідно настроювати одну частину суспільства проти іншої? Хто винен в тому, що Схід протиставляють Заходу?..»

Схід і Захід — Різдво разом! Вересень 2005. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://h.u/story/524/>

► 29. Свідчення очевидця. Михайло Тиський

Найпам'ятнішим моментом того дня став момент, коли я побачив у 1990 році, виїжджаючи з Рівного, кілометри цього «ланцюга», учасники якого посміхалися і були надзвичайно радісні і піднесені. Україна нині наближається до єдності, це довготривалий процес. Хибно вважати, що цілковитої соборності можна досягти лише за двадцять років. Але цього треба прагнути і не робити ті кроки, які роблять західників та східняків якимось кардинально різними.

Те, що відбулося двадцять років тому, було романтичним братанням, певним актом зближення. Живий ланцюг продемонстрував, що українці люблять один одного не залежно від місця проживання. Такі події зближують людей.

Михайло Тиський, кандидат історичних наук, перший голова «Народного Руху» на Волині — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.volynnews.com/news/interesting/iakyy_lantsyuh_potriben_ukrayintsyam/

ЗАВДАННЯ ► Джерела 29–31

- * Пригадайте, що таке «Акт Злуки», коли і за яких обставин його було проголошено? Якою була головна ідея акції «живий ланцюг» 22 січня 1990 р. (Джерело 29)? Які почуття опанували учасників цього заходу?
- * Який символічний зміст «живого ланцюга» через Дніпро (Джерело 30)? Чому такі акції проводяться саме у День соборності України?
- * Роздивіться зображення графіті (Джерело 31). Складіть соціальний портрет людей, які за цим стоять. Чому молоді люди легше долають міжрегіональні розбіжності та з більшою готовністю поділяють ідею національної консолідації?
- * Як розумієте вислів «Єдність у розмаїтті»? Обґрунтуйте свою позицію.

30. Фотодокумент

*«Живий ланцюг»
на мості Патона
у Києві, що сполучає
лівий і правий
береги Дніпра у День
соборності України
22 січня 2011 р.*

31. Фотодокумент

«Україна в нас одна», графіті у м. Житомирі та у м. Києві (2009)